

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ไข้ เป็นสัญญาณเตือนความผิดปกติในร่างกายที่บ่งบอกถึงความเจ็บป่วย เป็นภาวะที่อุณหภูมิของร่างกายเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นกว่าปกติ ซึ่งมักจะเป็นสัญญาณเตือนว่าระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายกำลังทำงานตามหน้าที่ เพื่อต่อสู้กับเชื้อโรคบางอย่างที่บุกรุกเข้าสู่ร่างกาย (สุดประนอม สมันตเวคิน และวรวรรณ กิ่งแก้วก้านทอง, 2547) ไข้เป็นภาวะที่พบได้บ่อยในเด็ก และเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุขที่สำคัญอย่างหนึ่ง จากสถิติของกระทรวงสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2550-2552 พบว่า จำนวนเด็กป่วยหรือมีความผิดปกติใน 10 อันดับแรกที่พบได้บ่อยและมีไข้เป็นอาการนำ ได้แก่ การติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ การติดเชื้อในระบบทางเดินอาหาร ไข้จากไวรัสหรือไข้เลือดออกที่เกิดจากจากไวรัสอื่น ๆ ความผิดปกติแต่กำเนิดของระบบไหลเวียนโลหิต และ ความผิดปกติอื่น ๆ ที่มีอาการนำมาด้วยภาวะไข้ (กรมการแพทย์, 2552)

ภาวะไข้เป็นกระบวนการต่อสู้ทางธรรมชาติที่มีกรหลังของสารที่ทำให้อุณหภูมิของร่างกายสูงขึ้นกว่าปกติ ไข้จึงเป็นเพียงปลายเหตุเท่านั้น หากต้นเหตุซึ่งได้แก่ ความเจ็บป่วยหรือการติดเชื้อนั้นทุเลาลง ภาวะไข้ก็จะลดลงและหายไปในที่สุด ภาวะไข้ในเด็ก หมายถึง ภาวะที่เด็กมีอุณหภูมิร่างกายตั้งแต่ 37.6 องศาเซลเซียสขึ้นไป โดยการวัดทางปาก หรืออุณหภูมิตั้งแต่ 38 องศาเซลเซียสขึ้นไปเมื่อวัดทางทวารหนัก และอุณหภูมิร่างกายตั้งแต่ 37.6 องศาเซลเซียสขึ้นไปเมื่อวัดทางหู โดยไข้เทอร์โมมิเตอร์แบบอิเล็กทรอนิกส์ หรืออุณหภูมิร่างกายตั้งแต่ 37.6 องศาเซลเซียสขึ้นไปเมื่อวัดทางหน้าผาก โดยเทอร์โมมิเตอร์แบบอิเล็กทรอนิกส์ (คณะกรรมการจัดทำแนวปฏิบัติทางคลินิกด้านการจัดการกับภาวะไข้ในผู้ป่วยเด็ก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, 2547) โดยมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการติดเชื้อ รองลงมาได้แก่ การอักเสบ โรคของระบบประสาทส่วนกลาง (Central Nervous System) เช่น การบาดเจ็บที่ศีรษะหรือไขสันหลัง หลอดเลือดในสมองแตก เป็นต้น และอาจเกิดจากการมีเนื้องอกในร่างกาย โรคเลือดบางชนิด ภาวะขาดน้ำ การได้รับความร้อนมากเกินไป อัตราการเผาผลาญภายในเซลล์มากขึ้น หรือการได้รับยาบางชนิดนานเกินไป เช่น มอร์ฟีน เป็นต้น ซึ่งกระบวนการที่ทำให้เกิดไข้เกิดจากการที่แบคทีเรียที่ผลิตทอกซิน หรือเนื้อเยื่อที่ถูกทำลายแล้วปล่อยสารไพโรเจน (Pyrogen) สารนี้จะไปกระตุ้นให้เม็ดเลือดขาวปล่อยสารเอนโดจีนัสไพโรเจน (Endogenous Pyrogen) ออกมาเพื่อไปกระตุ้นศูนย์ควบคุมอุณหภูมิให้ทำงานมากขึ้น ทำให้อุณหภูมิของร่างกายสูงขึ้น ก่อเกิดเป็นภาวะไข้ (สุปัทมิ เสนาคิสัย และวรวรรณภา ประไพพานิช,

2551) ภาวะไข้ถือว่าเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งในเด็ก เนื่องจากเด็กที่มีภาวะไข้เพิ่มสูงขึ้นหรือลดลงอย่างรวดเร็วมักก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็ก ที่สำคัญคือ ภาวะชักจากไข้สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กที่อายุต่ำกว่า 5 ปี พบว่า ประมาณร้อยละ 3-5 ของเด็กวัยนี้จะมีอาการชักร่วมกับการมีไข้อย่างน้อยหนึ่งครั้ง ซึ่งพบมากที่สุดในช่วงอายุ 3 ปีแรก เนื่องจากสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต จึงมีความไวต่อการกระตุ้นจากการมีไข้ โดยมากระดับอุณหภูมิที่ก่อให้เกิดภาวะชักได้ง่ายมักจะสูงมากกว่า 39 องศาเซลเซียสขึ้นไป เด็กที่มีประวัติชักจากไข้สูงมาก่อนแล้ว ประมาณร้อยละ 20-40 มีโอกาสชักซ้ำได้เมื่อเกิดภาวะไข้สูง (สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ, 2544)

เมื่อเด็กเกิดภาวะไข้ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวเด็กเอง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กนอกจากจะทำให้การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ถ้าการเจ็บป่วยดังกล่าวส่งผลให้เด็กต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เด็กก็จะเกิดความเครียดจากการถูกแยกจากครอบครัว เกิดความกลัวต่อสถานที่แปลกใหม่และการรักษาพยาบาลที่ได้รับ รวมทั้งความเจ็บปวดจากอาการของโรคนั้น ๆ (พรทิพย์ ศิริบุรณพิพัฒนา, 2550) ในขณะที่วัยก่อนการเจ็บป่วยของเด็กย่อมส่งผลกระทบต่อสติปัญญาและการเติบโตของเด็กด้วย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือการดำเนินชีวิต เป็นต้น ดังนั้นจึงควรเฝ้าระวังไม่ให้เด็กได้รับอันตรายจากการมีไข้ ซึ่งบิดามารดานั้นเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและมีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กป่วยมากที่สุด บิดามารดาจึงควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะไข้ในเด็กและการดูแลหรือวิธีการจัดการกับภาวะไข้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับความปลอดภัยก่อนที่การเจ็บป่วยจะมีความรุนแรงมากขึ้น และสามารถส่งต่อเพื่อเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลได้อย่างทันที่

การจัดการกับภาวะไข้ในเด็ก คือ การดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีภาวะไข้ให้ระดับอุณหภูมิของร่างกายลดลง เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญ ได้แก่ ภาวะชักจากไข้สูง (Febrile Convulsion) (คณะกรรมการจัดทำแนวปฏิบัติทางคลินิกฯ, 2547) ซึ่งการดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีไข้ นั้น บิดามารดาแต่ละบุคคลจะมีวิธีการดูแลช่วยเหลือหรือวิธีการจัดการกับภาวะไข้ ที่แตกต่างกัน เช่น การเช็ดตัวลดไข้ การให้เด็กดื่มน้ำมาก ๆ การใช้ยาลดไข้ เป็นต้น ดังการศึกษาของ Walsh, Edwards, and Fraser (2008) ที่ศึกษาความรู้ ความเชื่อ การปฏิบัติ และแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการภาวะไข้ของบิดามารดาในเด็กปกติที่มีอายุ 6 เดือน ถึง 5 ปี พบว่า การจัดการภาวะไข้ในเด็กส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดอุณหภูมิของร่างกายลง คือ การใช้ยาลดไข้ และการเช็ดตัวลดไข้ สำหรับการจัดการด้วยวิธีการอื่น ๆ นั้นมีการปฏิบัติน้อยมาก เช่น การกระตุ้นหรือการสนับสนุนให้เด็กดื่มน้ำ และการสวมเสื้อผ้าบาง ๆ เป็นต้น ซึ่งการจัดการภาวะไข้นี้เป็นความสามารถในการดูแลหรือพฤติกรรมที่ช่วยลดความไม่สุขสบายของเด็ก โดยการทำให้อุณหภูมิของร่างกาย

ลดลง หรือป้องกันไม่ให้อุณหภูมิร่างกายสูงขึ้น ไม่เกิดภาวะช็อกจากการมีไข้ และลดความวิตกกังวลของผู้ปกครองลง เป็นต้น (The Joanna Briggs Institute, 2001) ดังนั้นบิดามารดาซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและเด็กมีความไว้วางใจมากที่สุด จึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการช่วยเหลือจัดการภาวะไข้ และป้องกันการเกิดอันตรายหรือภาวะแทรกซ้อนต่างๆ เพื่อให้เด็กได้รับความปลอดภัย โดยมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อพฤติกรรมดูแลหรือการจัดการกับภาวะไข้ดังกล่าว ได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ และแหล่งข้อมูลในการดูแลเด็ก เป็นต้น (Walsh, Edward, & Fraser, 2007)

ความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคล (Kaiser & Fuhrer, 2003) เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางความคิดและสติปัญญาที่ได้มาจากการเรียนรู้ เมื่อมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ดี ย่อมมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อการปฏิบัติหรือพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องนั้น ๆ ความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันโรคปอดอักเสบของผู้ปกครองที่นำเด็กมารับการรักษาในโรงพยาบาล กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีความรู้สูงจะมีพฤติกรรมป้องกันดีขึ้นด้วย (อรอนงค์ สุพรรณจนากพ, 2543) ผลการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของบิดามารดาในการจัดการภาวะไข้ในเด็ก และการให้คำแนะนำในการช่วยเหลือบิดามารดาในการดูแลเด็กที่มีไข้ที่บ้าน ระหว่างปี ค.ศ. 1980-2004 โดยศึกษาเฉพาะในกลุ่มเด็กที่มีไข้จากการเจ็บป่วยทั่วไป ยกเว้นภาวะไข้ที่เกิดจากการติดเชื้อในระบบต่าง ๆ เช่น โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (Meningitis) โรคมาลาเรีย (Malaria) เป็นต้น พบว่า ความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการจัดการภาวะไข้ และได้อธิบายความหมายของความรู้เกี่ยวกับภาวะไข้ไว้ว่า เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องอุณหภูมิของร่างกาย และการใช้ยาลดไข้ โดยพบว่า บิดามารดาจำนวนน้อยที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระดับของอุณหภูมิปกติ และระดับของอุณหภูมิที่บอกว่าเด็กที่มีไข้ รวมทั้งอันตรายที่อาจเกิดจากภาวะไข้และภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ทำให้มีการใช้ยาลดไข้ที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นความรู้ของบิดามารดาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดูแลเมื่อเด็กมีไข้หรือการจัดการกับภาวะไข้ในเด็ก (Walsh & Edwards, 2006)

ความเชื่อเป็นความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการจัดการภาวะไข้ในเด็กของบิดามารดา เนื่องจากความเชื่อเป็นสิ่งที่ยึดติดกับตัวบุคคล และมีแนวโน้มต่อพฤติกรรมและการปฏิบัติของบุคคลนั้น ๆ (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2544) มีรายงานการศึกษาพบว่า บิดามารดาที่มีบุตรอายุระหว่าง 6 เดือน ถึง 5 ปีมีความเชื่อว่าไข้จำเป็นต้องมีการควบคุมโดยการเข้ารับรักษาอย่างทันทั่วทั้งที่ เพื่อไม่ให้ระดับอุณหภูมิของร่างกายสูงขึ้นและก่อให้เกิดอันตรายกับเด็ก และแม้ว่าบิดามารดาบางคนจะมีความเชื่อว่าภาวะไข้ต่ำๆเป็นผลดีต่อร่างกาย แต่บิดามารดาที่ไม่ต้องการให้เด็กมีภาวะไข้ที่สูงเกินไป นอกจากนี้บิดามารดาที่มีความเชื่อ

เกี่ยวกับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้จากภาวะไข้ ได้แก่ ภาวะชักจากไข้สูง ภาวะขาดน้ำ การทำลายสมอง และทำให้เด็กเสียชีวิต (Walsh et al., 2007) นอกจากนี้ความเชื่อและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะไข้ในเด็กของบิดามารดามีความแตกต่างกันตามเชื้อชาติ วัฒนธรรม พื้นฐานทางสังคม และการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มความมั่นใจในการดูแลสุขภาพและเพิ่มประสิทธิผลในการดูแลเด็กที่มีไข้มากยิ่งขึ้น (Taveras, Durousseau, & Flores, 2004) อย่างไรก็ตามความเชื่อในการดูแลเด็กเมื่อเกิดภาวะไข้นั้นมีอยู่มากมายและแตกต่างกันออกไป Walsh, Edward, Courtney, Wilson, and Monaghan (2005) รายงานว่า พยาบาลร้อยละ 60 มีความเชื่อว่าภาวะไข้ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความรุนแรงของการเจ็บป่วยนั้นๆ ร้อยละ 70 มีความเชื่อว่าเด็กมีความผิดปกติของหัวใจและ/หรือระบบทางเดินหายใจมีความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายจากการมีไข้ และยังพบว่าพยาบาลมีความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการภาวะไข้ที่ไม่ถูกต้องซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานด้วยรวมทั้งยังพบว่า ความเชื่อเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานนอกเหนือไปจากความรู้ เนื่องจากพยาบาลที่มีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับภาวะไข้จะดูแลเด็กโดยการให้ยาลดไข้ในการลดอุณหภูมิร่างกายเพื่อป้องกันการเกิดภาวะชัก การกระทำดังกล่าวถือว่าขาดความเข้าใจในการจัดการภาวะไข้ที่ดี และพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมานานจะมีความเชื่อและการจัดการภาวะไข้ที่ดีกว่าพยาบาลที่มีประสบการณ์น้อย จะเห็นได้ว่า ความเชื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดการภาวะไข้ในเด็กของบิดามารดา

นอกจากความรู้และความเชื่อของบิดามารดาเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยของเด็กและการรักษาพยาบาลเป็นสิ่งสำคัญในการดูแลเด็กป่วยแล้ว บิดามารดาจะต้องแสวงหาหรือค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยของบุตรและการรักษาพยาบาล โดยบิดามารดาสามารถค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น การสอบถามจากบุคลากรด้านสุขภาพ การอ่านหนังสือ เอกสารหรือแผ่นพับ การดูจากโทรทัศน์ หรือการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น มารดาส่วนใหญ่มีความสามารถในการดูแลบุตรและมีความเหมาะสมของพฤติกรรมในการดูแลบุตรสูง ซึ่งเป็นผลมาจากการมีแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ที่ไว้วางใจหรือเชื่อถือได้สูง ได้แก่ จากบุคลากรทางด้านสุขภาพคือ แพทย์ พยาบาล เภสัชกร และบุคลากรอื่น ๆ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต รายการวิทยุ เทป วิดีโอ ซีดี เป็นต้น หรือจากสื่อเอกสาร เช่น หนังสือ วารสาร ใบปลิว และแผ่นพับ เป็นต้น ซึ่งเมื่อมารดามีความสามารถสูงในการดูแลบุตรก็จะส่งผลให้มีพฤติกรรมในการดูแลบุตรที่เหมาะสมเช่นกัน (นฤมล คชเสนี, 2545) และ Walsh and Edwards (2006) ได้ทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของบิดามารดาในการจัดการภาวะไข้ในเด็ก และการให้คำแนะนำในการช่วยเหลือบิดามารดาในการดูแลเด็กที่มีไข้ที่บ้าน ระหว่างปี ค.ศ. 1980-2004 พบว่า บิดามารดามีการเรียนรู้ในการ

จัดการภาวะไข่มาจากหลายแหล่งข้อมูล ได้แก่ การพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ การดูวิดีโอ อ่านเอกสาร แผ่นพับ หนังสือ เป็นต้น ดังนั้นแหล่งข้อมูลจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดูแลหรือการจัดการภาวะไข่ในเด็กของบิดามารดาด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ ความเชื่อในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ และแหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลหรือการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีภาวะไข่ แต่จากการทบทวนวรรณกรรมไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีภาวะไข่ ดังกล่าว มีเพียงการศึกษาในต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ได้เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและบริบท ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีภาวะไข่ ได้แก่ ความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ ความเชื่อในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ และแหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้าง โปรแกรมหรือจัดกิจกรรมการพยาบาลที่จะช่วยส่งเสริมให้บิดามารดา มีความสามารถในการจัดการภาวะไข่ในเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

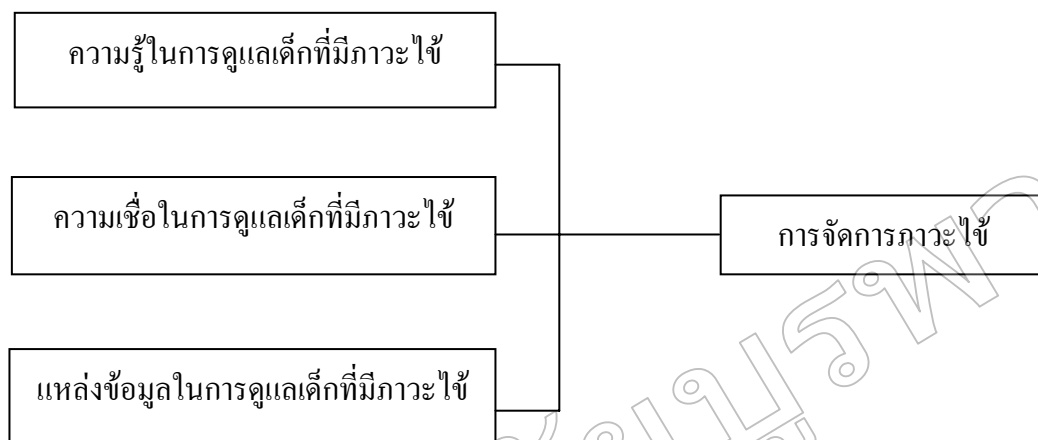
1. เพื่อศึกษาความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ ความเชื่อในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ แหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ และการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีภาวะไข่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ได้แก่ ความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ ความเชื่อในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ และแหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ กับการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีภาวะไข่

สมมติฐานการวิจัย

1. ความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ มีความสัมพันธ์กับการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีภาวะไข่
2. ความเชื่อในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ มีความสัมพันธ์กับการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีภาวะไข่
3. แหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ มีความสัมพันธ์กับการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีภาวะไข่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการจัดการภาวะไข้ (Fever Management) ของ Walsh et al. (2007) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการภาวะไข้ในเด็กเป็นความสามารถของบิดามารดาในการระบุนสาเหตุของการเกิดไข้และอาการที่ควรพาเด็กไปพบแพทย์ สามารถควบคุมหรือลดไข้ได้ด้วยการดูแลทั่วไปและการใช้ยา ซึ่งบิดามารดาแต่ละบุคคลจะมีวิธีการดูแลช่วยเหลือหรือวิธีจัดการกับภาวะไข้ที่แตกต่างกัน เช่น การเช็ดตัวลดไข้ การให้เด็กดื่มน้ำมาก ๆ การใช้ยาลดไข้ เป็นต้น จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การจัดการภาวะไข้ของบิดามารดานี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการจัดการดังกล่าวคือ ความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ ความเชื่อในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ และแหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ โดยอธิบายไว้ว่า ความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องอนุกรมวิธานของร่างกาย และการใช้ยาลดไข้ ซึ่งพบว่า บิดามารดาส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระดับของอนุกรมวิธานและระดับของอนุกรมวิธานที่บอกว่าเด็กที่มีไข้รวมทั้งอันตรายที่อาจเกิดจากภาวะไข้และภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ทำให้มีการใช้ยาลดไข้ที่ไม่เหมาะสม ส่วนความเชื่อนั้นเป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหรือพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ โดยพบว่า บิดามารดาส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าไข้เป็นอันตรายต่อร่างกายจึงจำเป็นต้องควบคุมและควรที่จะได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที เพื่อไม่ให้ไข้สูงขึ้นและเป็นอันตรายกับเด็ก ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะไข้ได้แก่ ภาวะชักจากไข้สูง ภาวะขาดน้ำ มีการทำลายสมอง และทำให้เสียชีวิต สำหรับแหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้จะมีผลต่อการจัดการเมื่อเด็กมีภาวะไข้ โดยบิดามารดามีการแสวงหาแหล่งข้อมูลที่จะนำมาเรียนรู้และใช้ในการจัดการภาวะไข้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น การพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ การดูวิดีโอ อ่านเอกสาร แผ่นพับ หนังสือ เป็นต้น ดังนั้นความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ ความเชื่อในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ และแหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ จึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีไข้ ซึ่งถ้าบิดามารดามีความรู้ ความเชื่อ และมีแหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ที่ดี ก็ย่อมส่งผลให้มีพฤติกรรมในการดูแลหรือการจัดการกับภาวะไข้ของบิดามารดาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับพยาบาลในการวางแผนการพยาบาลหรือการดูแลเด็กป่วยที่มีภาวะไข่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนเพื่อสร้างโปรแกรมหรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บิดามารดามีการจัดการต่อภาวะไข่ในเด็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาเชิงหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlational Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการของบิดามารดาเมื่อเด็กมีภาวะไข่ โดยศึกษาในบิดามารดาที่มีบุตรอายุตั้งแต่แรกเกิด-5 ปีบริบูรณ์ ที่มีภาวะไข่เป็นอาการนำ และเข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก (OPD) โรงพยาบาลกบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข่ หมายถึง ความเข้าใจของบิดามารดาเกี่ยวกับระดับอุณหภูมิร่างกายปกติกับอุณหภูมิร่างกายที่สูงมากกว่าปกติจนเกิดภาวะไข่ สาเหตุของภาวะไข่

การดูแลเด็กเมื่อมีไข้ ประเมินได้โดยใช้แบบสอบถามความรู้ในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ความเชื่อในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ หมายถึง ความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของบิดามารดาเกี่ยวกับภาวะไข้และการดูแลเด็กเมื่อมีไข้ ได้แก่ การเช็ดตัว การให้ดื่มน้ำ การใช้ยาลดไข้ เป็นต้น ประเมินโดยใช้แบบสอบถามความเชื่อในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

แหล่งข้อมูลในการดูแลเด็กที่มีภาวะไข้ หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร เอกสาร หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภาวะไข้ที่บิดามารดานำมาใช้ในการดูแลเด็กเมื่อมีไข้ ได้แก่ การพูดคุยกับบุคลากรด้านสุขภาพ ครอบครัวหรือเพื่อน การดูโทรทัศน์ วิดีโอ และฟังวิทยุ การอ่านจากแผ่นพับหรือหนังสือ การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ประเมินโดยใช้แบบสอบถามแหล่งข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับการดูแลเด็กเมื่อมีไข้

การจัดการภาวะไข้ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของบิดามารดาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเช็ดตัวลดไข้ การกระตุ้นให้ดื่มน้ำ หรือการให้ยาลดไข้ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ไข้ลดลงและเด็กมีความสุขสบายมากขึ้น ประเมินได้โดยแบบประเมินที่ผู้วิจัยแปลและดัดแปลงมาจากแบบประเมินการจัดการภาวะไข้ (Parent Fever Management Scale: PFMS) ของ Walsh et al.

(2008)